

Bijlage 4: Leerlingenbegeleiding – communiceren over privacygevoelige informatie

1 Inleiding

In het kader van leerlingenbegeleiding zijn personeelsleden van scholen nogal eens op de hoogte van informatie die eigenlijk behoort tot het privéleven van een leerling. In deze Mededeling wil het VVKSO een kader aanreiken om op een deontologisch en juridisch verantwoorde wijze te communiceren over privacygevoelige informatie zowel binnen de school, als met het CLB, met externe (jeugd)hulpverlening, met ouders.

Deze Mededeling staat uiteraard niet op zichzelf. Ze heeft de bedoeling om de algemene principes van de discretieplicht of het ambtsgeheim, van het beroepsgeheim, die worden toegelicht in de Mededeling van 14 februari 2008 betreffende “Enkele deontologische en juridische aspecten van leerlingenbegeleiding” (M-VVKSO-2008-019), te concretiseren. Deze Mededeling heeft niet de bedoeling het communiceren over privacygevoelige informatie m.b.t. leerlingen te formaliseren of te proceduraliseren. Ze wil scholen aanzetten tot het voeren van een deontologisch verantwoord beleid, het sensibiliseren van het personeel...

In deze Mededeling formuleren we eerst enkele algemene uitgangspunten om daarna dieper in te gaan op de schoolinterne en de schoolexterne communicatielijnen op het gebied van leerlingenbegeleiding.

2 Uitgangspunten

Hieronder worden enkele belangrijke uitgangspunten geformuleerd die ook, zij het soms minder expliciet, aan bod komen in de Mededeling van 14 februari 2008 betreffende “Enkele deontologische en juridische aspecten van leerlingenbegeleiding” (M-VVKSO-2008-019). Het spreekt voor zich dat het aanvaarden van deze uitgangspunten niet vrijblijvend is. Ze bepalen a.h.w. de deontologische en juridische krijtlijnen waarbinnen een beleid kan worden uitgetekend m.b.t. het communiceren over privacygevoelige informatie.

2.1 **Maximale betrokkenheid** van de leerling – handelen in het **belang** van de leerling

Elke leerling, dus ook de minderjarige leerling, die een beroep doet op de schoolinterne leerlingenbegeleiding wordt maximaal betrokken bij de begeleiding. Dit betekent o.m. dat hij duidelijk wordt geïnformeerd, maar ook dat hij, waar mogelijk, mee beslist welke verdere stappen worden gezet.

Er wordt ook steeds gehandeld in het belang van de leerling. Hierbij wordt rekening gehouden met de concrete context, de andere betrokkenen... Het belang van de leerling moet dus telkens opnieuw bepaald worden.

2.2 Binnen onderwijssetting: **geen jeugdhulpverlening**

De schoolinterne leerlingenbegeleiding heeft een specifieke opdracht die complementair is met de begeleiding die aangeboden wordt door het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

De CLB's worden gevat door het decreet van 7 mei 2004 betreffende integrale jeugdhulp. Zij zijn jeugdhulpaanbieders¹ die hulp- en zorgverlening aanbieden aan minderjarigen, minderjarigen en hun ouders, hun opvoe-

¹ Art. 2, § 2, 7° Decreet van 7 mei 2004 betreffende de integrale jeugdhulp, B.S. 11 oktober 2004 bepaalt immers: “jeugdhulpaanbieder: een natuurlijke persoon of een voorziening die jeugdhulpverlening aanbiedt als bedoeld in artikel 4.” Art. 4 van dit decreet somt de sectoren op die onder het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp vallen: het Algemeen Welzijnswerk (Jongeren Adviescentra, centra voor levens- en gezinsvragen voor zover hun werking afgestemd is op jongeren...), de Bijzondere Jeugdbijstand (Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, residentiële opvang, gezinsbegeleiding...), de Centra voor Integrale Gezinszorg, de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, de Centra voor Leerlingenbegeleiding (als enige sector die onder het toepassingsgebied van het Decreet Integrale Jeugdhulp ressorteert, vallen zij niet onder de be-

dingsverantwoordelijken en/of personen uit hun leefomgeving.² Onderwijsinstellingen worden door deze wetgeving niet gevat. Een school is bijgevolg geen jeugdhulpaanbieder en kan bijgevolg geen hulp- en zorgverlening, in de zin van het decreet Integrale Jeugdhulp, aanbieden aan leerlingen. Het therapeutisch begeleiden van jongeren die kampen met allerlei ernstige en complexe problemen behoort trouwens ook niet tot de kerntaken van een school. De personeelsleden van een school zijn ook geen hulpverleners. Het zorgbeleid dat een school aanbiedt, kan zich bijvoorbeeld in een voortraject situeren dat aan de jeugdhulpverlening voorafgaat.

2.3 **Personeelsleden van een onderwijsinstelling** zijn drager van een **discretieplicht**

De discretieplicht kan omschreven worden als de plicht om bij het uitoefenen van een ambt of functie geen vertrouwelijke gegevens vrij te geven aan anderen dan die gerechtigd zijn er kennis van te nemen.³

Art. 14 van het decreet van 27 maart 1991 betreffende rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde psycho-medisch-sociale centra⁴ bepaalt dat de personeelsleden ertoe gehouden zijn het ambtsgeheim te bewaren.

Vermits een onderwijsinstelling niet aan jeugdhulpverlening doet, is er geen reden om aan (bepaalde) personeelsleden van een onderwijsinstelling een beroepsgeheim toe te kennen. Dit zou trouwens aanleiding zijn om het spanningsveld dat vandaag de dag bestaat tussen de school enerzijds (discretieplicht) en het CLB anderzijds (beroepsgeheim) te verschuiven naar een schoolintern spanningsveld. Bepaalde personeelsleden, die drager zijn van het beroepsgeheim, zouden dan bepaalde informatie over leerlingen in beginsel niet meer mogen en kunnen delen met collega's die geen drager zijn van het beroepsgeheim.

Voor leerlingen moet het duidelijk zijn dat geen enkel personeelslid van een onderwijsinstelling een drager kan zijn van het beroepsgeheim. Psychologen, maatschappelijk werkers die tewerkgesteld worden in een onderwijsinstelling kunnen voor de schoolinterne leerlingenbegeleiding een meerwaarde betekenen. In de setting van een school kunnen zij echter niet aan jeugdhulpverlening doen (cf. punt 2.2), en zijn zij ook geen drager van het beroepsgeheim. Omwille van diezelfde duidelijkheid moet ook worden vermeden dat bijvoorbeeld een CLB-medewerker tegelijkertijd tewerkgesteld wordt in een onderwijsinstelling. Op dat moment is hij vanuit zijn ene functie immers drager van een beroepsgeheim en vanuit zijn andere functie een drager van de discretieplicht.

2.4 **Personeelsleden van een CLB** zijn drager van een **beroepsgeheim**

Artikel 11 van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding⁵ bepaalt dat alle personeelsleden van een CLB drager zijn van het beroepsgeheim. Het geldt dus zowel voor de artsen, maatschappelijk werkers, psychologen, pedagogen, verpleegkundigen en administratieve medewerkers die tewerkgesteld zijn in een CLB. Het beroepsgeheim is dus gebonden aan de setting waarbinnen een werknemer is tewerkgesteld en niet afhankelijk van een diploma dat het personeelslid heeft behaald. Een CLB-medewerker is steeds gebonden door het beroepsgeheim, ook wanneer hij zijn taken gedeeltelijk uitvoert binnen een school. Vermits artikel 8 van het Decreet Integrale Jeugdhulp bepaalt dat alle personen die hun medewerking verlenen

voegdheid van het Vlaams Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, maar wel onder de bevoegdheid van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming), Kind en Gezin (Centra voor Kinderzorg en gezinsondersteuning en Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap).

² Art. 2, § 1, 6° Decreet van 7 mei 2004 betreffende de integrale jeugdhulp, B.S. 11 oktober 2004.

³ I. Van der Straete en J. Put, *Beroepsgeheim en hulpverlening*, Brugge, die keure 2005, 82, nr. 134.

⁴ [Http://www.ond.vlaanderen.be/edulex](http://www.ond.vlaanderen.be/edulex) > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > personeel > administratief statuut > gesubsidieerd onderwijs (uitsluitend)

⁵ [Http://www.ond.vlaanderen.be/edulex](http://www.ond.vlaanderen.be/edulex) > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > centrum voor leerlingenbegeleiding > organisatie en opdrachten

aan de toepassing van dit decreet gebonden zijn door het beroepsgeheim is deze bepaling ook relevant voor de CLB-medewerkers. De CLB's vallen immers onder het toepassingsgebied van het Decreet Integrale Jeugdhulp.⁶

2.5 **Privacywetgeving is van toepassing** op de persoonsgegevens van leerlingen die worden verwerkt

Reeds enige tijd wordt aangenomen dat minderjarigen met voldoende oordeelsvermogen (minderjarigen die “tot de jaren van verstand zijn gekomen”) zelfstandig hun persoonlijkheidsrechten uitoefenen. Ook minderjarigen kunnen dus zelfstandig beslissingen nemen met betrekking tot hun persoon. Zo maken ze – al dan niet bewust - zelf uit of en in hoeverre ze hun privé-leven willen blootgeven aan anderen.⁷ Deze evolutie heeft ook een invloed op de uitoefening van het ouderlijk gezag door de ouders van de minderjarige. De beslissingen die de minderjarige geacht wordt zelf te kunnen nemen, behoren in de feiten dus niet langer tot het ouderlijk gezag, wat dan weer tot gevolg heeft dat de ouders ook niet langer recht hebben op vertrouwelijke informatie met betrekking tot hun minderjarig kind die zij nodig zouden kunnen hebben om dergelijke beslissingen te kunnen nemen.⁸

Zo kan een minderjarige met voldoende onderscheidingsvermogen een hulpverlener (bv. een CLB-medewerker) van zijn geheimhoudingsplicht ontslaan. Het is dan belangrijk dat de minderjarige in kwestie in staat is om de betekenis en de gevolgen in te schatten van het feit dat de hulpverlener bepaalde vertrouwelijke informatie zal bekendmaken aan derden.⁹

De informationele privacy van leerlingen wordt o.m. beschermd door de Wet Verwerking Persoonsgegevens¹⁰. Deze wet heeft een algemene draagwijdte en is van toepassing op elke verwerking van persoonsgegevens. De wet is bijgevolg van toepassing op de dossiers van leerlingen die op geïnformatiseerde wijze worden bijgehouden of papieren dossiers die opgenomen zijn in een bestand. Dit heeft tot gevolg dat ook minderjarigen zelf kunnen instemmen met de verwerking van persoonsgegevens.¹¹ Daarnaast is het doorgeven van informatie uit deze dossiers (een verwerking in de zin van de Wet Verwerking Persoonsgegevens) onderworpen aan bepaalde kwaliteitseisen zoals het finaliteits- en proportionaliteitsbeginsels die vervat liggen in de Wet Verwerking Persoonsgegevens.¹² Voor de sectoren die onder de integrale jeugdhulp vallen, waaronder het CLB, gelden nog strengere eisen.

3 Communicatielijnen

3.1 Algemeen

3.1.1 Enkele handvatten

Hieronder worden enkele handvatten aangereikt om correct om te gaan met het doorgeven van privacygevoelige informatie over leerlingen binnen een schoolcontext. **Het is de bedoeling handvatten aan te reiken om ervoor te zorgen dat iedereen die in een schoolcontext omgaat met leerlingen beschikt over de nodige informatie om op een adequate en verantwoorde wijze zijn job te kunnen doen.** Uit wat volgt zal blijken dat

⁶ E. Ankaert en J. Put, *Beroepsgeheim en ambtsgeheim in het onderwijs en de CLB's, met specifieke aandacht voor de vertrouwensleerkracht en de bijstandspersoon*, p. 3, nr. 5, <http://www.law.kuleuven.be/isr/BG%20en%20vertrouwensleerkrachten.pdf>.

⁷ I. Van der Straete en J. Put, *Beroepsgeheim en hulpverlening*, Brugge, die keure 2005, 102, nr. 174.

⁸ I. Van der Straete en J. Put, *Beroepsgeheim en hulpverlening*, Brugge, die keure 2005, 102, nr. 174.

⁹ I. Van der Straete en J. Put, *Beroepsgeheim en hulpverlening*, Brugge, die keure 2005, 194, nr. 388.

¹⁰ Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S. 3 februari 1999.

¹¹ I. Van der Straete en J. Put, *Beroepsgeheim en hulpverlening*, die keure 2005, 102, nr. 174.

¹² Deze wetgeving wordt toegelicht in de Mededeling van 11 december 2004 betreffende “Verplichtingen van een onderwijsinstelling bij de verwerking van persoonsgegevens” (M-VVKSO-2004-105) en in de Mededeling van 13 december 2004 betreffende “Enkele vaak gestelde vragen met betrekking op de persoonlijke levenssfeer op school (M-VVKSO-2004-107).

niet alle personeelsleden noodzakelijk over alle – al dan niet privacygevoelige – informatie moeten beschikken om dit te kunnen doen.

Het is heel uitdrukkelijk niet de bedoeling om de communicatiestromen binnen een onderwijsinstelling te formaliseren of proceduraliseren. Wel is het de bedoeling om de verplichtingen die voortvloeien uit de discretieplicht te verduidelijken, aanschouwelijker te maken.

3.1.2 Privacygevoelige informatie

Onder privacygevoelige informatie verstaan we alle informatie die nauw verweven is met het privéleven van de leerling. Het gaat meestal om informatie die geen directe band heeft met het schoolleven maar er wel een invloed op kan hebben. Het is informatie die men in vertrouwen verneemt van de leerling zelf of van derden. Het gaat dan bv. om het verhaal dat een leerling doet over de vele ruzies thuis, tussen hemzelf en zijn ouders of tussen zijn ouders onderling. Maar het kan evengoed gaan om een leerling die vertelt dat een medeleerling zichzelf krast. Ook een leerling die komt vertellen dat ze zwanger is, geeft een deel van haar privéleven bloot.

De psychosociale gegevens die een directe band hebben met het schoolleven (bv. functioneren in een klascontext), gegevens over de studieloopbaan en de leerhouding worden niet beschouwd als privacygevoelige informatie.

3.1.3 Principe

Als principe gaan we er van uit dat er **zo weinig mogelijk over de hoofden en achter de rug van de leerling** gebeurt. In beginsel zijn leerlingen immers reeds vanaf een jonge leeftijd bekwaam om op te komen voor hun belangen. Dit principe moet niet enkel gehanteerd worden door personeelsleden die sterk betrokken zijn bij de leerlingenbegeleiding, maar ook door de vakleerkrachten, de opvoeders... Verder moeten bij het doorgeven van deze privacygevoelige informatie immers een aantal wettelijke bepalingen nageleefd worden die voortvloeien uit de discretieplicht waaraan personeelsleden van een onderwijsinstelling gebonden zijn, het beroepsgeheim van de CLB-medewerkers, het respect voor de privacy van de leerling.

3.2 Binnen de onderwijsinstelling

Binnen een onderwijsinstellingen kunnen de personeelsleden, naargelang hun positie ten opzichte van een concrete leerling, worden ondergebracht in zogenaamde kringen van ambtsgenoten. **Afhankelijk van de kring waartoe het betrokken personeelslid behoort heeft het meer of minder privacygevoelige informatie nodig om op een pedagogisch verantwoorde manier met een leerling om te gaan.**

Binnen een onderwijsinstelling onderscheiden we de volgende kringen van ambtsgenoten:

- hiërarchische meerdere;

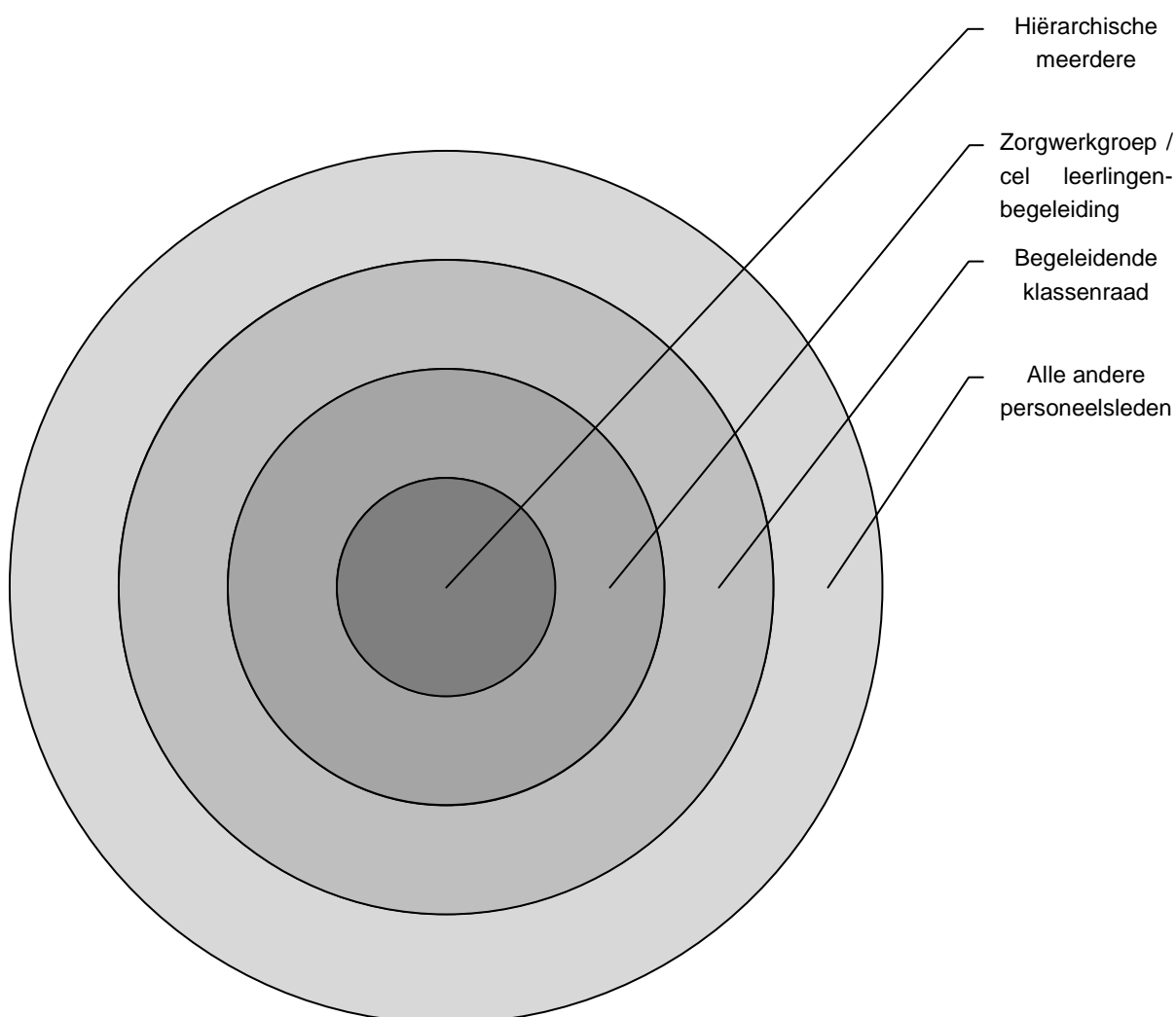
De hiërarchische meerdere is de persoon die binnen de onderwijsinstelling de **eindverantwoordelijkheid** draagt op het vlak van leerlingenbegeleiding (directeur/adjunct-directeur).
- leden van de cel leerlingenbegeleiding of de zorgwerkgroep;

In de cel leerlingenbegeleiding zijn – meestal – een aantal personeelsleden van de onderwijsinstelling opgenomen die **een taak op zich nemen i.v.m. leerlingenbegeleiding** (afhankelijk van de school kan het gaan om graadcoördinatoren, leerlingenbegeleiders, opvoeders...). Meestal is de hiërarchische meerdere ook aanwezig op de vergaderingen van de cel leerlingenbegeleiding of de zorgwerkgroep, evenals de CLB-medewerker (afhankelijk van de concrete afspraken die hierover worden gemaakt tussen de school enerzijds en het CLB anderzijds).

Occasioneel kan ook een personeelslid dat van nabij betrokken is bij de problematiek waarmee een specifieke leerling kampt (bv. doordat het personeelslid in vertrouwen werd genomen door een leerling) aansluiten bij de cel leerlingenbegeleiding of de zorgwerkgroep. Uiteraard blijft die aanwezigheid beperkt tot de opvolging van de concrete leerling.
- leden van de begeleidende klassenraad;

Tot deze kring behoren **alle leden van de begeleidende klassenraad**, dus ook bv. de leden van het ondersteunend personeel die deelnemen aan de vergaderingen van de begeleidende klassenraad.

- andere personeelsleden.
Tot deze laatste kring behoren **alle andere personeelsleden** van de onderwijsinstelling. Afhankelijk van een concrete situatie (bv. de begeleiding van een extra murosactiviteit) kunnen bepaalde personeelsleden die behoren tot deze kring (bv. leden van het ondersteunend personeel) ook nood hebben aan bepaalde privacygevoelige informatie.

De grijstint geeft een eerste indicatie van de mate waarop welke kring van ambtsgenoten recht heeft op privacygevoelige informatie (donkergrijs: recht op alle informatie; lichtgrijs: slechts in zeer beperkte mate recht op privacygevoelige informatie).

3.2.1 **Personeelslid** ⇔ **hiërarchische meerdere en/of zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding**¹³

Wanneer een personeelslid over privacygevoelige informatie beschikt over een leerling, is het personeelslid verplicht alle informatie waarover het beschikt door te geven aan, conform de afspraken daarover gemaakt in de school, de hiërarchische meerdere en/of de zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding. Een drager van de discretieplicht is immers, met het oog op de verbetering van de organisatie, de werking van de dienst en de per-

¹³ De communicatielijnen vertrekt steeds vanuit het personeelslid dat, meestal via de leerling, beschikt over privacygevoelige informatie.

soonlijke ambtsuitoefening, verplicht informatie uit te wisselen. Dit betekent echter niet dat elke collega recht heeft op al deze informatie. Een personeelslid dat beschikt over privacygevoelige informatie over een leerling, zal deze informatie dus nooit op eigen houtje meedelen aan de leden van begeleidende klassenraad of aan andere collega's.

Wanneer aan een personeelslid in vertrouwen wordt meegedeeld, al dan niet door de leerling zelf, dat hij/zij of een andere leerling slachtoffer of dader is van strafbare feiten gepleegd, binnen of buiten de schoolcontext, gelden dezelfde principes. Conform de afspraken daarover gemaakt in de school, moet de hiërarchische meerdere en/of zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding daarover worden geïnformeerd. Of deze informatie dan gemeld moet worden aan de gerechtelijke autoriteiten valt buiten het bestek van deze Mededeling.¹⁴

3.2.2 **Hiërarchische meerdere en/of zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding ⇒ begeleidende klassenraad**

Nadat de hiërarchische meerdere en/of zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding kennis hebben genomen van deze privacygevoelige informatie (cf. punt 3.2.1) beslissen zij welke verdere stappen moeten worden ondernomen. Afhankelijk van de ernst van de problematiek en de mate waarin (een vorm van) jeugdhulpverlening aangewezen is, zal ook de CLB-medewerker hierbij worden betrokken.

Het doorgeven van privacygevoelige informatie aan de leden van de begeleidende klassenraad gebeurt zoveel mogelijk in overleg met de leerling (en/of zijn ouders) en op basis van het **“need to know, not nice to know”-beginsel**. Dit beginsel kan gehanteerd worden als een filter door de vraag te stellen: **“Wat moeten (noodzakelijkheidseis) de leden van de begeleidende klassenraad nu weten om op een pedagogisch verantwoorde wijze (finaliteitseis) met deze leerling om te kunnen gaan?”** Bij het maken van deze afweging wordt, indien mogelijk, ook de leerling zelf betrokken. Indien de leerling daar geen bezwaar tegen heeft, kunnen ook zijn ouders hierbij betrokken worden. Vanuit een begeleidingsperspectief bekeken, verdient dit zelfs de voorkeur, ook al is dit in de praktijk niet altijd even gemakkelijk te realiseren.

Het is ook mogelijk dat de leden van de begeleidende klassenraad in beginsel niet, en later wel worden geïnformeerd over een bepaalde – privacygevoelige – problematiek waarmee een leerling kampt. Zij hebben enkel recht op die **informatie die op dat moment noodzakelijk is** om op een pedagogisch verantwoorde wijze met die leerling om te gaan. Wat men graag zou willen weten, maar wat op dat moment niet strikt noodzakelijk is, wordt niet meegedeeld aan de leden van de begeleidende klassenraad.

Het is duidelijk dat de privacygevoelige informatie die aan de leden van de begeleidende klassenraad wordt meegedeeld, door deze leden **niet verder wordt verspreid**. Zij mogen deze informatie dus niet delen met andere collega's! De personeelsleden die privacygevoelige informatie ontvangen, moeten zich hier terdege van bewust zijn.

3.3 **Met CLB-medewerker**

In wat volgt bespreken we de informatiedoorstroming tussen de onderwijsinstelling en de CLB-medewerker en omgekeerd. De CLB-medewerker kan immers door elk personeelslid van een onderwijsinstelling worden gecontacteerd. We denken bv. aan een leraar die in vertrouwen werd genomen door een leerling en raad wil vragen aan een CLB-medewerker, aan een directeur die, na hierover ingelicht te zijn door een leerlingenbegeleider, een situatie verder wil bespreken met de CLB-medewerker, of aan een lid van de begeleidende klassenraad dat n.a.v. een leerlingenbespreking één en ander verder wilt uitdiepen met de CLB-medewerker.

3.3.1 **Personeelslid ⇒ CLB-medewerker**

Het is **niet vanzelfsprekend** dat een personeelslid van een onderwijsinstelling rechtstreeks contact opneemt met een CLB-medewerker om privacygevoelige informatie uit te wisselen, zonder vooraf de hiërarchische meerdere, de zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding te informeren.

¹⁴ Mededeling van 14 februari 2008 betreffende “Enkele deontologische en juridische aspecten van leerlingenbegeleiding” (M-VVKSO-2008-019), punt 3.2.

In **uitzonderlijke omstandigheden**, bv. wanneer een leerling zich in een acute gevaarsituatie bevindt, kan een personeelslid van een onderwijsinstelling rechtstreeks contact opnemen met de CLB-medewerker om bepaalde privacygevoelige informatie over een leerling door te geven. Op die manier kan de CLB-medewerker bijvoorbeeld de nodige hulp verlenen.

Een dergelijke melding ontheft het personeelslid echter niet van zijn verplichting om de hiërarchische meerdere te informeren (cf. punt 3.2.1) en gebeurt dan ook best in samenspraak met deze hiërarchische meerdere of de cel leerlingenbegeleiding / zorgwerkgroep.

3.3.2 **Begeleidende klassenraad ⇒ CLB-medewerker**

Op de begeleidende klassenraad kan normaal geen 'ongefilterde' privacygevoelige informatie aan bod komen (cf. punt 3.2.1). Indien dit toch het geval zou zijn, verstrekt de begeleidende klassenraad, indien begeleiding van de leerling door het CLB aangewezen is, alle privacygevoelige informatie aan de CLB-medewerker.

3.3.3 **Hiërarchische meerdere / zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding ⇒ CLB-medewerker**

De hiërarchische meerdere, zorgwerkgroep of cel leerlingenbegeleiding bezorgt alle privacygevoelige informatie aan de CLB-medewerker zodat die ten volle kan betrokken worden bij begeleiding van de leerling. Dit gebeurt zoveel mogelijk in samenspraak met de leerling zodat de leerling weet wie er geïnformeerd wordt.

3.3.4 **CLB-medewerker ⇒ school**

De CLB-medewerker is drager van het beroepsgeheim waardoor het voor de CLB-medewerker niet vanzelfsprekend is om informatie die onder het beroepsgeheim valt, uit te wisselen met een onderwijsinstelling. Het is belangrijk hierbij op te merken dat het beroepsgeheim **van toepassing is op geheimen**, bv. datgene wat een leerling uitdrukkelijk of stilzwijgend toevertrouwt aan de CLB-medewerker. Echter ook bepaalde zaken die de CLB-medewerker hoort of ziet, kunnen beschouwd worden als geheimen. Deze informatie mag in principe niet worden uitgewisseld.

Uiteraard is het niet de bedoeling dat het beroepsgeheim het samen begeleiden van leerlingen door CLB en school hindert. De CLB-medewerker bespreekt dan ook telkens met de leerling wat zeker aan de school moet worden meegedeeld om een passende opvang van de leerling op school maximaal te garanderen. Het CLB-decreet bepaalt ook via artikel 36 dat relevante informatie¹⁵ kan worden uitgewisseld met een onderwijsinstelling. Dit artikel stelt evenwel dat dit binnen de grenzen van het beroepsgeheim dient te gebeuren. Het blijft bijgevolg belangrijk dat de leerling instemt met het meedelen van gegevens. Indien de leerling de vertrouwelijkheid blijft claimen, kunnen geheimen niet worden meegedeeld.

Informatie die de leerling niet wenst uit te wisselen, wordt bij voorkeur niet uitgewisseld. Indien deze informatie echter noodzakelijk is voor de leerkrachten om hun taak naar behoren te vervullen, kan de CLB-medewerker in het belang van de leerling toch **een handelingsgerichte vertaling** van deze informatie doorgeven. Strikt medische gegevens kunnen nooit uitgewisseld worden met de school. De arts of verpleegkundige kan wel aanwijzingen geven waar de leerkrachten rekening mee kunnen houden.

De informatie wordt gedeeld met die personen (kringen van ambtsgenoten) die de **informatie nodig hebben** in het kader van een goede opvolging van een concrete leerling (wie moet wat weten om op een pedagogisch verantwoorde manier met de betrokken leerling om te gaan?). In het ene geval is dit de hiërarchische meerdere, in een ander geval kan dit de cel leerlingenbegeleiding zijn of de zorgwerkgroep, en soms ook de begeleidende klassenraad. Het spreekt voor zich dat de informatie door deze personen niet verder wordt verspreid. Ze blijft m.a.w. beperkt tot de kring van ambtsgenoten waarmee de CLB-medewerker informatie heeft uitgewisseld.

¹⁵ Deze terughoudendheid vloeit voort uit het feit dat in de CLB-regelgeving niet wordt verduidelijkt wat relevante informatie is, en uit de kwaliteitseisen die de WVP oplegt bij het verwerken van persoonsgegevens (het doorgeven van informatie, ook mondeling, is een verwerking), nl. de doorgegeven persoonsgegevens moeten toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn.

3.4 Met externe (jeugd)hulpverlening¹⁶

In het kader van de uitwisseling van privacygevoelige informatie met externe (jeugd)hulpverlening, moet eerst verwezen worden naar de **draaischijffunctie van het CLB**. Indien de school en het CLB aan een leerling onvoldoende ondersteuning kan bieden, dan zal het CLB vanuit zijn draaischijffunctie leerlingen doorverwijzen naar een meer specifieke vorm van (jeugd)hulpverlening. Het is aangewezen dat de school minstens geïnformeerd wordt over dergelijke beslissingen, dat ze eventueel in samenspraak met haar genomen worden. De cel leerlingenbegeleiding of de zorgwerkgroep zal meestal de aangewezen kring van ambtsgenoten zijn om dergelijke zaken te bespreken.

3.4.1 *Personeelslid* ⇒ *externe (jeugd)hulpverlening*

Een personeelslid **neemt normalerwijze niet zelf rechtstreeks contact op** met de externe (jeugd)hulpverlening, tenzij het betrokken personeelslid zou optreden als bijstandspersoon van een minderjarige in de integrale jeugdhulp. In uitzonderlijke situaties, bv. bij een acute gevaarsituatie waarin een leerling zich bevindt én het CLB is onbereikbaar, kan een personeelslid externe (jeugd)hulpverlening informeren om op een adequate wijze hulp te verlenen aan de betrokken leerling.

Het desbetreffende personeelslid zal zijn hiërarchische meerdere ook zo snel mogelijk informeren.

3.4.2 *Externe (jeugd)hulpverlening* ⇒ *personeelslid / begeleidende klassenraad*

Het is **niet aangewezen** dat externe (jeugd)hulpverlening rechtstreeks personeelsleden of leden van een begeleidende klassenraad contacteert en informeert.

3.4.3 *Hiërarchische meerdere / zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding* ⇒ *externe (jeugd)hulpverlening*

In samenspraak met de CLB-medewerker én, indien mogelijk, de betrokken leerling kan de hiërarchische meerdere of de zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding contact opnemen met de externe (jeugd)hulpverlening. Zij zullen later, samen met de CLB-medewerker en, indien mogelijk, met de leerling, nagaan welke informatie, op basis van het “need to know, not nice to know”-beginsel wordt doorgegeven aan de leden van de begeleidende klassenraad (cf. punt 3.2.2).

3.4.4 *Externe (jeugd)hulpverlening* ⇒ *hiërarchische meerdere (zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding)*

Externe (jeugd)hulpverlening kan over relevante informatie beschikken voor het schoolpersoneel om op een pedagogisch verantwoorde manier om te gaan met een bepaalde leerling. Wegens het beroepsgeheim dat op deze hulpverleners rust is het ook voor hen verre van vanzelfsprekend om privacygevoelige informatie uit te wisselen met een school (cf. punt 3.3.4).

Ook hier kan de externe (jeugd)hulpverlening een beroep doen op de draaischijffunctie van het CLB. Soms is het voor externe (jeugd)hulpverlening immers gemakkelijker te verantwoorden om informatie uit te wisselen met een CLB-medewerker die gebonden is door het beroepsgeheim. Die CLB-medewerker kan dan op zijn beurt oordelen welke informatie doorstroomt naar de hiërarchische meerdere en/of zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding. Mits er goede afspraken zijn, o.a. met het CLB, kan de externe (jeugd)hulpverlening, mits de nodige terughoudendheid in acht wordt genomen, deze informatie rechtstreeks uitwisselen met de hiërarchische meerdere en/of zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding rekening houdend met het beroepsgeheim.

¹⁶ Hiermee worden alle hulpverleners bedoeld die drager zijn van het beroepsgeheim.

3.5 Ouders

3.5.1 Algemeen

Uiteraard blijven de ouders, ook wanneer het om leerlingenbegeleiding gaat, een belangrijke partner van de school. Als eerste opvoedingsverantwoordelijke moeten ze ook als dusdanig worden erkend. Ondanks het feit dat ouders **de eerste opvoedingsverantwoordelijke** blijven, en beschikken over het ouderlijk gezag, is het **niet langer vanzelfsprekend** om privacygevoelige informatie waarvan hun kind wenst dat ze daarvan niet op de hoogte worden gebracht, **zonder meer** uit te wisselen.¹⁷ Hierdoor ontstaat er, meestal in zeer delicate en gevoelige situaties, **een spanningsveld**. Vanuit een begeleidingsperspectief bekeken is het immers vaak aangewezen dat de ouders betrokken worden bij de hulpverlening. De toegenomen handelingsbekwaamheid van de minderjarige kan dit in een aantal situaties echter bemoeilijken of zelfs beletten.

Zodra een leerling over voldoende oordeelsvermogen beschikt om zelfstandig over zijn persoonlijkheidsrechten te beschikken, is het niet geoorloofd dat een personeelslid, zonder medeweten van de leerling, privacygevoelige informatie doorgeeft aan de ouders van de leerling. Dit principe hanteren als uitgangspunt is niet steeds eenvoudig. Evenwel moet aanvaard worden dat minderjarigen reeds op jonge leeftijd een aantal rechten zelfstandig uitoefenen, waardoor het ouderlijk gezag aan invloed inboet. Als een leerling niet wenst dat zijn ouders geïnformeerd worden, zal er **veel tijd geïnvesteerd moeten worden** in overleg met de leerling. Waarom wil hij/zij niet dat de ouders geïnformeerd worden? Is dit gerechtvaardigd? Op basis van een volledige context zal dit, samen met de CLB-medewerker en/of andere professionele hulpverleners, uitgeklaard moeten worden. Aan de minderjarige leerling een absolute geheimhouding garanderen t.a.v. zijn ouders kan een adequate hulpverlening soms beletten, vandaar dat dit aspect vaak het eerste en belangrijkste aandachtspunt is bij de begeleiding van een leerling.

3.5.2 Personeelslid ⇔ ouders

Wanneer er **twijfel** is omtrent het meedelen van bepaalde privacygevoelige informatie aan de ouders, vindt er best een **voorafgaandelijk overleg** plaats met de hiërarchische meerdere. Dergelijke delicate gesprekken gebeuren dan ook best niet alleen door het betrokken personeelslid, maar steeds in samenspraak met de hiërarchische meerdere. Eenzelfde terughoudendheid moet aan de dag gelegd worden wanneer ouders, die bijvoorbeeld verwickeld zitten in een echtscheidingsprocedure, informeren naar zeer specifieke aspecten van het schoolleven.

3.5.3 Begeleidende klassenraad ⇔ ouders

Normaliter beschikt de begeleidende klassenraad niet over privacygevoelige informatie (cf. punt 3.2.1). Indien dit toch het geval zou zijn, zal steeds **in overleg** met de hiërarchische meerdere, zorgwerkgroep of cel leerlingenbegeleiding bekeken moeten worden welke informatie doorgegeven kan worden. Hier geldt dezelfde terughoudendheid zoals beschreven in punt 3.5.2.

3.5.4 Hiërarchische meerdere / zorgwerkgroep / cel leerlingenbegeleiding ⇔ ouders

Enkel deze kringen van ambtsgenoten zijn in beginsel gerechtigd om privacygevoelige informatie door te spelen naar de ouders. Zij houden daarbij steeds rekening met hetgeen geduid werd onder punt 3.5.1.

3.5.5 Ouders ⇔ onderwijsinstelling

Ouders die aan de school privacygevoelige informatie verstrekken m.b.t. hun kind en daarbij uitdrukkelijk de boodschap meegeven dat hun kind niet mag weten dat de school over deze informatie beschikt, zorgen ervoor dat een school en haar personeelsleden in **een zeer moeilijke, dubbele positie** terecht komen. Elke begeleiding van de leerling is immers onmogelijk omdat de school eigenlijk niet weet dat er een probleem is. In dergelijke situaties is het aangewezen dat de school, ondersteund door het CLB, in overleg treedt met deze ouders om het gesprek met hun kind te mogen aangaan. In overleg moet dan gezocht worden naar de beste aanpak.

¹⁷ Mededeling van 14 februari 2008 betreffende "Enkele deontologische en juridische aspecten van leerlingenbegeleiding" (M-VVKSO-2008-019), punt 3.3.